



Gródek, 23 listopada 2020 r.

## **Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach**

### **„Stowarzyszenie Umarłych Statutów”**

kontakt@umarlestatuty.pl

KRS: 0000830651

**Znak sprawy: ŁD.01.02-IX/2020**

**Szanowny Pan  
Grzegorz Wierzchowski  
Łódzki Kurator Oświaty**

Działając w imieniu Stowarzyszenia na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”, na podstawie art. 241 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256), działając w interesie publicznym, składam wnioszek o:

1. przeprowadzenie w ramach sprawowanego na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910, dalej jako p.o.) nadzoru pedagogicznego kontroli zgodności z prawem wskazanych w uzasadnieniu postanowień Statutu **Szkoły Podstawowej nr 149 im. Obrońców Westerplatte w Łodzi, ul. Tatrzańska 69A, 93-219 Łódź.**
2. uchylenie na podstawie art. 114 ustawy – Prawo oświatowe niezgodnych z powszechnie obowiązującym prawem postanowień Statutu.

## **UZASADNIENIE**

### **Kwestionowane postanowienie Statutu: § 59 ust. 1**

*„1. Uczeń zobowiązany jest do dbania o wygląd zewnętrzny, w tym strój, który powinien charakteryzować się: stonowanymi barwami, minimalną długością spodenek lub spódnicy do połowy uda, bluzkami zakrywającymi brzuch, plecy i ramiona; nie może posiadać wulgarnych i obraźliwych nadruków; zabronione jest noszenie zbyt dużych ozdób, biżuterii itp., stosowanie makijażu, piercingu, farbowanie włosów”.*

Zgodnie z art. 99 ust. 3 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe statut może określać wyłącznie zasady ubierania się uczniów na terenie szkoły. Regulowanie wyglądu uczniów (jak zakaz stosowania makijażu, piercingu, czy farbowania włosów) jest przekroczeniem uprawnień szkoły, której statut nie może zawierać regulacji w tak wysokim



stopniu ograniczającym prawa i wolności człowieka, w tym prawo do ochrony prawnej swojego życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz **do decydowania o swoim życiu osobistym** (art. 47 Konstytucji RP). W tym kontekście, w związku z brzmieniem także art. 7 Konstytucji RP („Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa”), stwierdzić należy, że postanowienia dotycząc zakazu „noszenia zbyt dużych ozdób, biżuterii itp., stosowania makijażu, piercingu, farbowania włosów” znalazły się w statucie bez podstawy prawnej, a skoro tak, to powinny zostać z niego wyeliminowane jako naruszające porządek prawny. Niezależnie od powyższego, zakwestionowany przepis nie spełnia także standardów przyzwoitej legislacji, co narusza zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP). Posługiwanie się wyrażeniami takimi jak „stonowane barwy” nie pozwala na zrekonstruowanie treści normy prawnej zakodowanej w zakwestionowanym przepisie statutu. Nie wiadomo bowiem jakie barwy są stonowane, a jakie nie (przykładowo, czy barwy żółta i różowa są barwami stonowanymi czy nie?). Ponadto, nawet gdyby w statucie wymienione zostały konkretne barwy uznane za „niestonowane”, to przepis ten także naruszałby wymieniony wcześniej art. 47 Konstytucji RP, ponieważ nie ma żadnych istotnych wartości, które nakazywałyby wyeliminować z przestrzeni publicznej jakiegokolwiek barwy. Regulowanie zaś zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły musi pozostawać w związku z innymi przepisami prawa powszechnie obowiązującego, w tym art. 31 ust. 3 Konstytucji RP zgodnie, z którym ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. W tym kontekście nakazy i zakazy dotyczące ubierania się uczniów na terenie szkoły mogą być ustanawiane tylko w taki sposób, aby cel i przyczyna ich wprowadzenia była na tyle ważka, aby ograniczyć konstytucyjne wolności, w tym wymienione w art. 47 Konstytucji RP. Zakazanie używania określonych barw takiego warunku nie spełnia.

## **Kwestionowane postanowienie Statutu: § 62 ust. 1 pkt 17 lit. d**

*„ 1. Uczeń ma obowiązek przestrzegania postanowień zawartych w statucie szkoły i stosownych regulaminach, a w szczególności: przestrzegania zasad korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły; naruszenie zasad używania urządzeń elektronicznych na terenie szkoły powoduje wpisanie punktów ujemnych, zgodnie z Punktowym Systemem Oceniania Zachowania, zabezpieczenie ich w depozycie; o zaistniałej sytuacji szkoła informuje rodzica lub prawnego opiekuna dziecka, który odbiera urządzenie z sekretariatu szkoły”.*

Kwestionowane postanowienie dotyczące postępowania w sytuacji, gdy uczeń naruszył zakaz używania telefonu komórkowego lub innych urządzeń elektronicznych, stanowi naruszenie prawa ucznia do swobodnego zarządzania posiadaną przez niego rzeczą. W ślad za Rzecznikiem Praw Obywatelskich<sup>1</sup> należy podkreślić, że szkoła nie ma uprawnień do rekwirowania przedmiotów należących do uczniów. Zgodnie z art. 22 Kodeksu cywilnego, jeżeli przedstawiciel ustawy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje pełną zdolność w zakresie

<sup>1</sup> <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/czy-nauczyciel-moze-zarekwirowac-telefon-komorkowy-ucznia>



czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą. Zgodnie zaś z art. 222 § 1 Kodeksu cywilnego, właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Przepis ten wyraźnie zatem mówi o właścicielu rzeczy, a nie jego rodzicach. Koresponduje to z art. 101 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego zgodnie z którym zarząd sprawowany przez rodziców nie obejmuje zarobku dziecka ani przedmiotów oddanych mu do swobodnego użytku. W związku z powyższym, stwierdzić należy, że szkoła nie może przymusowo „zabezpieczać w depozycie” jakichkolwiek przedmiotów ucznia. Rodzic zaś nie może ich odbierać, jeżeli oddał je wcześniej swojemu dziecku do swobodnego użytku. Tymczasem statut nie uwzględnia wymienionych wyżej przepisów w żadnym stopniu. Bezsporne jest, że za używanie urządzeń elektronicznych w szkole wbrew zasadom ich używania sformułowanym w statucie można wymierzyć uczniowi karę, jeżeli statut takową przewiduje. Nie może to jednak następować z pogwałceniem konstytucyjnego prawa własności (art. 64 Konstytucji RP) – gdyby bowiem wolą ustawodawcy było przyznanie szkole prawa do zatrzymywania należących do uczniów przedmiotów, to wprost sformułowałyby taką kompetencję w ustawie (tak jak uczynił to przykładowo w art. 217 § 1-5 ustawy Kodeks postępowania karnego, który przyznaje sądowi i prokuratorowi w określonych warunkach kompetencję do zatrzymania określonych przedmiotów). Milczenie ustawodawcy w tym zakresie oznacza, że szkoła nie posiada prawa do zatrzymywania przedmiotów ucznia – odmienny wniosek byłby wprost sprzeczny z art. 64 ust. 3 Konstytucji zgodnie, z którym „Własność może być ograniczona **tylko w drodze ustawy** i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności”.

## **Kwestionowane postanowienie Statutu: § 70 ust. 6 pkt 1 i 2 oraz § 72 ust. 10**

**§ 70 ust. 6 pkt 1 i 2 stanowi:** *„Sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne otrzymują do wglądu według zasad: 1) uczniowie – zapoznają się z poprawionymi pracami pisemnymi w szkole po rozdaniu ich przez nauczyciela; 2) rodzice uczniów – na zebraniach klasowych lub po ustaleniu terminu z nauczycielem uczącym danego przedmiotu”.*

**§ 72 ust. 10 stanowi:** *„Prace pisemne ucznia nie mogą być kopiowane, ani przekazywane uczniom innych klas”.*

Zgodnie z art. 44e ust. 4 i 7 *ustawy o systemie oświaty* sprawdzone i ocenione prace pisemne ucznia są udostępniane uczniowi oraz jego rodzicom, a sposób udostępniania dokumentacji określa statut szkoły. Zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Edukacji Narodowej<sup>2</sup> udostępnienie prac ma na celu np. umożliwienie przeanalizowania błędów i nie należy ograniczać udostępniania prac do samego prawa wglądu na miejscu w szkole. Szkoła, w opinii MEN, powinna umożliwić swobodny dostęp do pracy, np. poprzez umożliwienie sfotografowania pracy. Pojęcie udostępniania, którym ustawodawca posługuje się w art. 44e ust. 5 *ustawy o systemie oświaty*, jest zatem pojęciem obejmującym szerszy zakres sytuacji niż tylko „udostępnianie do wglądu”. W tej sytuacji kwestionowane przepisy statutu, w zakresie w

<sup>2</sup> <https://www.kuratorium.waw.pl/pl/informacje/aktualnosci/9463,Zasady-udostepniania-prac-uczniom-i-ich-rodzicom.html>



jakim nie dopuszczają kopiowania prac ucznia oraz zezwalają na zapoznawanie się z pracami ucznia jedynie na zebraniach klasowych lub po ustaleniu terminu z nauczycielem, a uczniom tylko w szkole po rozdaniu ich przez nauczyciela, naruszają art. 44e ust. 5 ustawy o systemie oświaty.

## **Kwestionowane postanowienie Statutu: § 61 ust. 2**

*„Uczeń lub jego rodzice mogą złożyć skargę w przypadku nieprzestrzegania lub naruszenia praw ucznia, o których mowa w Konwencji o Prawach Dziecka”.*

Art. 98 ust. 1 pkt 17 *Prawo oświatowe* upoważnia do normowania w statucie trybu składania skarg w przypadku naruszeń praw ucznia, a nie do ograniczania możliwości złożenia takiej skargi ze względu na jej przedmiot. Powyższe postanowienie można traktować jako ograniczenie możliwości składania skarg tylko do przypadków naruszenia praw wynikających z Konwencji o Prawach Dziecka, co jest niezgodne z prawem. Prawa ucznia wynikają z całokształtu prawodawstwa – Konstytucji, umów międzynarodowych, ustaw i rozporządzeń, a także ze statutu szkoły, a nie tylko z Konwencji o Prawach Dziecka.

## **Kwestionowane postanowienie: część II ust. 7 regulaminu porządkowego**

*„Za rzeczy wartościowe, niezabezpieczoną odzież w szatni i przedmioty pozostawione przez ucznia, szkoła nie ponosi odpowiedzialności. Obowiązkiem ucznia jest ochrona i zabezpieczenie własności przed zniszczeniem i kradzieżą”.*

Zapis o nieponoszeniu odpowiedzialności szkoły za rzeczy pozostawione w szatni przez uczniów nie ma mocy prawnej. Przez oddanie do szatni odzieży na przechowanie uczeń zawiera ze szkołą *per facta concludentia* umowę przechowania, a skoro tak, to zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu cywilnego regulujące ten rodzaj umowy. Przez zawarcie umowy przechowania, przechowawca zobowiązuje się do zachowania rzeczy oddanej na przechowanie w nie pogorszonym stanie (przez co należy rozumieć również, iż zobowiązuje się jej strzec) - art. 835 Kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 5 ust. 7 ustawy o systemie oświaty - organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność. Oznacza to, że ponosi również odpowiedzialność za szkody wyrządzone na skutek winy nauczycieli i wychowawców przez małoletnich uczniów pozostających pod ich nadzorem w szkołach. Wobec powyższego kwestionowane postanowienie ujęte w regulaminie jest niezgodne z powszechnie obowiązującym prawem i powinno zostać wyeliminowane.

## **Kwestionowane postanowienie: część VI ust. 1 i 2 regulaminu porządkowego**

*„1. Ucznia obowiązuje czysty i estetyczny strój, odpowiedni do okoliczności szkolnych (zakrywający plecy, brzuch, ramiona, a spódniczki i spodenki powinny sięgać przynajmniej do połowy uda). Dopuszczalna jest tylko biżuteria drobna i ściśle przylegająca do ciała, która musi być zdejmowana na czas lekcji wychowania fizycznego”.*

## Stowarzyszenie Umarłych Statutów



*„2. W szkole nie jest dozwolony makijaż, farbowanie włosów, dredy, ekstrawaganckie fryzury, długie lub malowane paznokcie, kolczyki w miejscach innych niż uszy”.*

Zgodnie z *art. 99 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe* szkoły mają kompetencje jedynie do określania zasad ubierania się, nie zaś szeroko pojętego wyglądu uczniów. Zważywszy, że statut szkoły powinien być zgodny z przepisami Prawa oświatowego, należy przyjąć, że jakiegokolwiek regulacje statutowe szkoły wychodzące poza ramy określające zasady ubierania się uczniów, takie jak w tym przypadku np. zakaz farbowania włosów, makijażu czy malowania paznokci, nie mają upoważnienia ustawowego i są zatem sprzeczne z prawem. Jednocześnie szkoły nie są uprawnione do ustalania takich szczegółów, jak długość spódnic, czy spodenek noszonych przez uczniów – jest to bowiem ograniczenie prawa do decydowania o swoim życiu osobistym bez podstaw takiego ograniczenia wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Ponadto, Stowarzyszenie do zakwestionowanego postanowienia statutu przedkłada uwagi tożsame z uwagi przedstawionymi do § 59 ust. 1 statutu

### **INNE:**

Zgodnie z *art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy Prawo oświatowe* – prawa i obowiązki powinny być określone w statucie szkoły. Wobec powyższego nie powinny być określone w odrębnych regulaminach tak jak w tym przypadku – regulaminie porządkowym.

**(—) ŁUKASZ KORZENIOWSKI**  
Prezes Zarządu

---

**Pismo sporządził:**  
Dominik Nowicki

**Pismo zaakceptował:**  
Sebastian Płachecki